

Божидар Шекуларац, ОНОМАСТИКОН ГОРЊИХ СЕЛА,
Цетиње 2008, 159 стр.

Ономастикон Горњих Села, нова књига проф. др Божидара Шекулараца, по много чему је ријетко и вриједно дјело. Обимом мала а значајем велика ова књига је настала завичају у почаст. Ако је завичај онај судбински омеђени простор у коме се догађају наша рођења, у коме одрастамо и стасавамо и упознајемо га емотивно и сазнајно, тако да нам не може о њему измаћи ни најмањи податак а камоли велика нека тајна, чију мапу знамо скоро као себе – онда нас књиге попут *Ономастикона Горњих Села* изненаде и збуне, намећући мисао колико ми, свако о своме, о завичају мало знамо док се не отиснемо у авантуру исписивања и биљежења онога што памте његови житељи столећима, изучавања његове географије и историје. То слојевито мутно памћење сеже у далеку прошлост и засијеца у текући живот. Оно се нарочито открива кроз имена – лична и називе мјеста.

На почетку стварања свијета ништа није било именовано, а потом су људи давали имена свему у своме окриљу, и међусобно – и тако столећима: генерације, културе, цивилизације, знани и незнани народи, остављали су свако свој печат, а неки доминантан.

У тим језичким слојевима открива се и историја некога краја и његових људи.

Др Божидар Шекуларац је сачинио *Ономастикон* свога роднога краја – Горњих Села. Аутор нам тај крај представља на почетку књиге, омеђујући га у ширем контексту Црне Горе. То је предио који се налази западно од Берана, „на неких петнаестак километара“ и припада територијално највећем црногорском племену – Васојевићима.

На простору око трију ријека – Јеловице, Суводола и Гуњаре, а које састајући се чине ријеку Бистрицу, настала су села: Лубнице, Курикуће, Главаца, Бастахе, Вуча и Праћевац – позната под заједничким именом Горња Села. У тај корпус горњоселски спада и село Заград, иако не и формално.

Горња Села обухватају „беранску страну Бјеласице, омеђену планинским вијенцима, на размеђи општина Беране, Бијело Поље, Мојковац, Колашин и Андријевица.

Поред географије, писац *Ономастикона* нас упознаје и са историјом Горњих Села и њиховог окружења.

Послије лаконског али садржајног предговора и уводног текста о ономастици и ономастикону Горњих Села, др Божо Шекуларац наводи детаљно и прегледно, по азбучном реду, топониме свакога села понаособ уз ономастичку анализу, коментаре и поређе-

ња, истицање појава и значења. Други дио је сав посвећен топонимастици Горњих Села. Сакупљени, врло богати и драгоцени ономастички материјал аутор *Ономастикона* разврстава и класификује, указујући на поријекло и старину топонима, на разне супstrate и утицаје од макро до микротопонима, налазећи понеке лексеме које воде чак до заједничког индоевропског коријена. Такође, др Б. Шекуларец истиче историјску димензију горњоселске топонимастике, указује на настанак и значења појединих топонима, истичући и тономастичку разноврсност (орониме, хидрониме, антропониме), облике и начин постанка, детерминаторе општих карактеристика (у које спада придјевска конструкција, детерминаторе од личних имена, од назива дрвећа, растиња и животиња, затим од етника и оронима. Он, такође, указује на бројност хидронима, на имена везана за религиозна и митолошке објекте. Посебно су акцентовани урбаноними и имена везана за људе и њихову активност. Иако су словенска имена мјеста доминантна на простору Горњих Села, сачувала су се и нека несловенска имена мјеста, која спадају у тономастичке раритете.

Трећи дио књиге посвећен је антропонимима Горњих Села, који карактеришу лексичку специфичност ономастике овога краја, ономастичко – синтаксичку, усмену и писану. Аутор указује на језичке утицаје, преузимање имена из једног језика у други, до коначно утврђене норме, у чему има и стихијности, традиције и моде давања имена, зависно од времена и начина живота. Трагови старих народа у неким личним именима у

Горњим Селима свједоче о цивилизацијској вишеслојности овога подручја и културном благу у ономастичком материјалу, још увијек недовољно истраженом и недовољно проученом.

У горњоселском антропоникону имена су поређена по азбучном реду, као и именици презимена и хипокористика.

У четвртој дијелу овога врло занимљивог *ономастикона* дат је рјечник старих и ријетких ријечи, подсјећајући какво се у језичкој тами прошлости налази сакривено језичко и духовно благо.

Књигом *Ономастикон Горњих Села* проф. др Божидар Шекуларец је дао велики допринос познавању свога краја, црногорској ономастици и, уопште, овој посебној помоћној науци као грани лингвистике и историје културе, указујући на свеукупност имена која постоје на том малом али богатом подручју.

Др Б. Шекуларец је направио детаљан попис имена и ријечи, дајући за неке њихова значења и садржај.

Ономастикон је својеврсни приручник и лексикон ауторовог ужег завичаја. Он ће бити драгоцен не само за стручњаке који се баве ономастичком проблематиком него и за људе тога краја који мисле да о њему све знају. Аутор их овом књигом наново са њим упознаје. Послије оваквих књига не само да више знамо него смо и знатно старији од себе и сопственог знања и памћења. Завичај нас на рођењу чашћава именом, а касније нам се кроз имена открива. И тако: ми пишемо о њему, он пише нас. Зато је сваки ономастикон занимљива и вриједна духовна грађевина, језичко саздање, благо из „тамног вилајета“.

Маријан Миљкић